

Pielisen Karjalan musiikkiopiston opetussuunnitelma

Nimi	Pielisen Karjalan musiikkiopiston opetussuunnitelma
Kunta	Lieksa
Koulu	Pielisen-Karjalan musiikkiopisto
Hyväksymispäivämäärä	5.6.2018

SISÄLTÖ

1. Pielisen Karjalan musiikkiopiston toiminta-ajatus.	1
2. Oppilaitoksen arvot.	2
3. Oppimiskäsitys.	3
4. Oppimisympäristöt ja työtavat.	4
5. Oppilaitoksen toimintakulttuuri.	5
6. Opintojen laajuus ja rakenne.	6
7. Laajan oppimäärän yhteiset tavoitteet.	7
8. Oppimäärän yksilöllistäminen.	8
9. Oppimisen arviointi.	9
10. Oppilaaksi ottamisen periaatteet.	12
11. Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa.	13
12. Toiminnan jatkuva kehittäminen.	14
13. Muut suunnitelmat.	15
13.1. Avoin osasto.	15
13.2. Opintojen hyväksilukeminen.	15
14. Musiikki.	16
14.1. Varhaisiän musiikkikasvatus.	16
14.2. Musiikin perusopinnot.	16
14.2.1. Startteri-taso.	17
Tavoitteet.	18
Keskeiset sisällöt.	18
Arviointi Startteri-tasolla.	18
14.2.2. Perustaso 1.	18
Tavoitteet.	19
Keskeiset sisällöt.	19
Arviointi Perustaso 1:ssä.	19
14.2.3. Perustaso 2.	19
Tavoitteet.	20
Keskeiset sisällöt.	20
Arviointi Perustaso 2:ssa.	20
14.2.4. Perustaso 3.	21
Tavoitteet.	21
Keskeiset sisällöt.	21
Arviointi Perustaso 3:ssa.	22

14.2.5. Perusopintojen arviointimenetelmät.	22
14.2.6. Kansanmusiikin suuntautumisvaihtoehto / kantele.	22
14.2.7. Rytmimusiikin suuntautumisvaihtoehto / sähkökitara, sähköbasso.	23
14.2.8. Solistinen sivuaine.	23
14.2.9. Perusopintojen laskennalliset laajuudet.	23
14.3. Musiikin syventävät opinnot.	23
14.3.1. Syventävien opintojen tavoitteet.	24
14.3.2. Syventävien opintojen keskeiset sisällöt.	24
Syventävien opintojen laskennalliset laajuudet.	25
14.3.3. Arviointimenetelmät syventävissä opinnoissa.	26
14.4. Aikuisten musiikin opetus.	26
14.5. Työtavat musiikin opetuksessa.	26
14.6. Oppimisen arviointi musiikin opetuksessa.	27
14.7. Kouluorkesteritoiminta.	27
14.8. Valinnaisaineopetus peruskoulussa.	27
14.9. Lisäopinnot.	28

1. Pielisen Karjalan musiikkiopiston toiminta-ajatus

Pielisen Karjalan musiikkiopistossa tarjotaan taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetusta. Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja myös omat kiinnostuksen kohteet huomioiden. Opetuksella edistetään taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä taiteen harrastamista. Opetus kehittää taiteenalalle ominaista osaamista ja antaa valmiuksia hakeutua musiikkialan ammatilliseen tai korkea-asteen koulutukseen.

Taiteen perusopetuksen tehtävänä on rakentaa kestävää tulevaisuutta taiteen keinoin. Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle. Taiteenalan opetuksessa vahvistetaan oppilaan omaehtoisen ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja. Opinnot tukevat oppilaiden luovan ajattelun ja osallisuuden kehittymistä. Taiteen perusopetus vahvistaa oppilaiden identiteettien rakentumista ja kulttuurisen lukutaidon kehittymistä.

Taiteen perusopetus luo edellytyksiä taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiseksi. Taiteen perusopetuksen tehtävää toteutetaan yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Toiminta perustuu lakiin ja asetukseen taiteen perusopetuksesta (633/1998, muutettu lailla 1301/2013; ja 813/1998), sekä tähän opetussuunnitelmaan ja toimintapaikkakuntien antamiin määräyksiin. Opetussuunnitelmaa sovelletaan syksystä 2018 alkaen aloittavien oppilaiden osalta. Oppilaitoksessa aiemmin opintonsa aloittaneet voivat siirtyä uuden opetussuunnitelman mukaiseen opiskeluun joustavasti kolmen vuoden siirtymäajalla, syksyyn 2021 mennessä.

2. Oppilaitoksen arvot

Pielisen Karjalan musiikkiopiston opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat arvoperustaan, jonka mukaan taiteen perusopetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Ihminen rakentaa elämänsä toimimalla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristönsä kanssa. Taiteen perusopetus perustuu käsitykseen jokaisen ihmisen ainutlaatuisuudesta ja arvokkuudesta yksilönä ja yhteisöjen jäsenenä. Opetuksessa edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja kunnioitetaan sukupuolen moninaisuutta. Opetus tukee ihmisenä kasvamista ajattelun taitoja ja luovuutta kehittämällä.

Opetuksen lähtökohtana ovat kullekin taiteenalalle ominaiset tiedon tuottamisen ja esittämisen tavat. Taiteeseen sisältyvät esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat pohtimaan ja arvioimaan, mikä elämässä on merkityksellistä ja arvokasta. Taiteen perusopetuksessa luodaan pohjaa sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle tulevaisuudelle.

3. Oppimiskäsitys

Pielisen Karjalan musiikkiopiston opetussuunnitelma perustuu valtakunnallisen taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaiseen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja toimimaan tavoitteiden suuntaisesti sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Kokemukset ja vuorovaikutus ympäristön kanssa samoin kuin eri aistien käyttö ja kehollisuus ovat oppimisen kannalta olennaisia.

Taiteen perusopetuksessa oppiminen on yksilöllistä ja yhteisöllistä tietojen ja taitojen rakentamista, joka vahvistaa oppilaan kulttuurista osallisuutta ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppiminen on kaikilla taiteenaloilla kokonaisvaltainen ja vuorovaikutteinen prosessi, joka kehittää oppilaan tietoja ja taitoja monipuolisesti. Se on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään kokemuksiaan, tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämiseen. Harjoittelu ja harjoittelemaan oppiminen ovat merkityksellisiä taitojen kehittymisen kannalta. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ja kannustava ohjaus ja palaute vahvistavat oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta.

4. Oppimisympäristöt ja työtavat

Taiteen perusopetuksessa oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja käytäntöjä, joissa taiteenalan opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Lähtökohtana on, että oppimisympäristöt ovat fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallisia. Ne ovat ilmapiiriltään avoimia ja myönteisiä sekä rohkaisevat ja innostavat oppilaita kehittämään osaamistaan.

Monipuolisten oppimisympäristöjen tarkoituksena on tukea oppilaiden kasvua ja innostaa heidät oppimiseen. Ne myös tarjoavat jokaiselle oppilaalle mahdollisuuden onnistumiseen ja osaamisen kokemuksiin. Tavoitteena on, että oppimisympäristöt luovat edellytykset taiteenalalle ominaiseen aktiiviseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Tavoitteena on myös luoda edellytyksiä taiteiden välisen osaamisen kehittämiseen. Oppimisympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä on otettu huomioon oppilaiden tarpeet, taidot ja kiinnostuksen kohteet sekä musiikkiopiston toimipisteiden ulkopuolella tapahtuva osaamisen karttuminen.

Oppimisympäristöjä voivat olla musiikkiopiston opetuspisteen ja oppilaan kodin rinnalla lisäksi myös muut paikat, joissa opintoja tai oppimista samasta opintoaiheesta voi tapahtua. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi musiikkileirit, konsertit, kurssit, esiintymiset muissa kuin oppilaitoksen tilaisuuksissa sekä erilaiset sähköiset oppimissovellukset. Suorituksiin hyväksyttävät tallenteet voivat olla myös tällaisissa paikoissa tehtyjä. Suoritusten osana olevista tallenteista tulee käydä ilmi mm. se, onko esitys/soitonäyte tehty esillä olevan nuottitekstin varassa vai ulkomuistista.

5. Oppilaitoksen toimintakulttuuri

Pielisen Karjalan musiikkiopiston määrittämä oppilaitoksen toimintakulttuuri edistää taiteen perusopetuksen tehtävän, arvoperustan ja oppimiskäsityksen mukaisen opetuksen toteuttamista. Toimintakulttuuri tulee näkyväksi kaikessa toiminnassa sekä vaikuttaa oppilaan kokemukseen osallisuudesta ja opetuksen laadusta.

Taiteen perusopetuksessa on tavoitteena luoda oppimista ja kestävää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria, mikä edellyttää aitoa kohtaamista sekä välittävää ja kunnioittavaa vuorovaikutusta. Lähtökohtana on oppilaiden, huoltajien ja henkilöstön kokemus osallisuudesta, joka syntyy yhdessä toimimisesta ja kaikkien oppilaitoksen oppilaana olevien ottamisesta mukaan toimintaan. Kannustavassa toimintakulttuurissa autetaan oppijoita ymmärtämään virheiden ja pitkäjänteisyyden merkitys olennaisena osana uuden oppimista. Arjen valinnoissa ja toiminnassa otetaan huomioon kestävä elämäntapa, kulttuurinen monimuotoisuus ja kielitietoisuus. Yhteinen toimintakulttuuri ohjaa myös musiikin taiteenalaan liittyvien oikeudellisesti suojeltujen etujen kuten sananvapauden, yksityisyyden suojan ja tekijänoikeuksien tuntemiseen.

Avointa ja rakentavaa vuorovaikutusta tarvitaan sekä oppilaitosyhteisön sisäisessä kommunikaatiossa että huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

6. Opintojen laajuus ja rakenne

Laajan oppimäärän opinnot muodostuvat perusopinnoista ja syventävistä opinnoista sekä niitä mahdollisesti edeltävästä varhaisiän musiikkikasvatuksesta. Opetus on suunnattu ensisijaisesti lapsille ja nuorille, ja vapaiden oppilaspaiikkojen mahdollistaessa myös opintoihin hakeutuville aikuisille.

Laajan oppimäärän perusopintojen tarkoituksena on keskeisten taitojen tavoitteellinen harjoittelu ja pitkäjänteinen kehittyminen musiikin ilmaisun taidoissa. Syventävien opintojen tarkoituksena on musiikillisten taitojen laajentaminen tai painottaminen. Syventäviin opintoihin sisältyy opettajan kanssa yhdessä suunniteltu lopputyö.

Osa opetuksesta voidaan järjestää myös yhteistyössä jonkun ulkopuolisen toimijan kanssa, esimerkiksi työpajat/workshopit ja mestarikurssit.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on 1300 tuntia, josta perusopintojen laskennallinen laajuus on 800 tuntia ja syventävien opintojen 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden tunti on 45 minuuttia. Annettavan opetuksen tulee mahdollistaa opetussuunnitelmassa määriteltyjen taiteenalan oppimäärän tavoitteiden saavuttaminen kaikissa oppilaitoksen toimipaikkakunnilla. Laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta järjestettäessä on pyrittävä joustavuuteen niin, että taiteenala, oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon.

7. Laajan oppimäärän yhteiset tavoitteet

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän tavoitteena on luoda edellytyksiä elinikäiselle taiteen harjoittamiselle ja aktiiviselle kulttuuriselle osallisuudelle. Taiteenalan laajan oppimäärän opinnot tarjoavat mahdollisuuksia osaamisen monipuoliseen ja päämäärätietoiseen kehittämiseen sekä taiteesta nauttimiseen. Oppilaita innostetaan käyttämään musiikkia myös yhteistyön, vaikuttamisen ja osallistumisen välineenä.

Laajan oppimäärän tavoitteena on vahvistaa oppilaiden oppimisen iloa, opiskelumotivaatiota ja luovaa ajattelua huomioimalla heidän vahvuutensa, potentiaalinsa ja kiinnostuksen kohteensa. Oppilaita rohkaistaan asettamaan omia oppimistavoitteita ja tekemään opintoihin liittyviä valintoja niiden pohjalta. Opintojen edetessä oppilasta ohjataan ottamaan yhä enemmän vastuuta omasta oppimisestaan.

Laajan oppimäärän opinnot tarjoavat oppilaalle mahdollisuuden kehittää hänelle merkityksellisiä ilmaisutapoja. Oppilaita kannustetaan tarkastelemaan, tulkitsemaan ja arvottamaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Opintoihin sisältyy kulloinkin ajankohtaisen ohjelmiston julkaistujen tallenteiden (kuten levytysten ja videoiden) tarkastelua osana omaa soitonopiskelua. Elävän musiikin konserttien seuraaminen toimipisteen tarjonnan puitteissa kuuluu opintoihin.

Opinnoissa kehittyvä monilukutaito tukee oppilaiden kriittistä ajattelua ja oppimisen taitoja. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan taiteen alaa historiallisena, yhteiskunnallisena ja ajankohtaisena ilmiönä sekä rakentamaan toiminnassaan yhteyksiä taiteiden ja tieteiden välille. Opinnoissa pyritään ylläpitämään suvaitsevaa ja arvostavaa lähestymistapaa taiteen tekemiseen, jossa taiteen tuottamisen tekninen hallinta ei määritä taiteen itseisarvoa.

8. Oppimäärän yksilöllistäminen

Pielisen Karjalan musiikkiopistossa oppimäärää tai tavoitteita voidaan tarvittaessa yksilöllistää henkilökohtaisen opetussuunnitelman keinoin. Henkilökohtainen opetussuunnitelma laaditaan opettajan, oppilaan tai huoltajan pyynnöstä. Henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatimisesta vastaa oppilaan oma opettaja ja sen hyväksyy huoltaja sekä oppilaitoksen rehtori. Hyväksytty henkilökohtainen opetussuunnitelma annetaan tiedoksi ainejaostolle, ja se liitetään oppilaan opintorekisteriin, jotta se on nähtävissä aina ko. oppilaille arviointia laadittaessa. Yksilöllistäminen voi tarkoittaa tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien ja arviointimenettelyn yksilöllistämistä. Yksilöllistäminen tehdään niin, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan.

9. Oppimisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan oppimista, tukea hänen edistymistään opinnoissaan ja kehittää hänen edellytyksiään itsearviointiin. Palautteella ohjataan oppilasta omien tavoitteiden suuntaiseen opiskeluun sekä oman oppimisprosessin ymmärtämiseen. Oppilaan työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Arviointi on oppimiseen kannustavaa, oikeudenmukaista ja eettisesti vastuullista.

Arviointi opintojen aikana

Oppilaan oppimista ohjataan ja arvioidaan monipuolisesti oppimisprosessin eri vaiheissa. Arviointi ja sen pohjalta annettava jatkuva palaute on vuorovaikutteista ja edistää oppilaiden osallisuutta. Oppilaita ohjataan oman oppimisen pohdintaan itsearviointi- ja vertaisarviointitaitoja kehittämällä. Oppilaita rohkaistaan havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä sekä antamaan rakentavaa palautetta.

Arviointi opintojen aikana perustuu opetussuunnitelmassa kuvattuihin perusopintojen ja syventävien opintojen opintokokonaisuuksien tavoitteisiin. Opintojen aikaisessa arvioinnissa otetaan huomioon näissä opetussuunnitelman perusteissa laajan oppimäärän arvioinnin kohteet. Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin fyysisiin ominaisuuksiin.

Oppilasta perehdytetään ikätasonsa ja kehityksensä mukaisesti arvioinnin periaatteisiin ja käytäntöihin. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa oppilaan vuoden aikana suorittamista opintokokonaisuuksista oppilashallintojärjestelmän huoltajanäkymän kautta ja keskustellaan opintokokonaisuuden etenemisestä sekä oppilaan että hänen huoltajansa kanssa aina tarvittaessa.

Taiteenalan laajan oppimäärän perusopintojen päättyessä oppilas saa todistuksen suoritetuista perusopinnoista. Siinä annetaan sanallinen arvio oppilaan edistymisestä ja osaamisen kehittymisestä perusopintojen aikana. Sanallisessa arvioinnissa painotetaan oppilaan oppimisen vahvuuksia suhteessa perusopinnoille asetettuihin tavoitteisiin.

Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin hyväksiluetavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin.

Oppimäärän arviointi

Laajan oppimäärän arvioinnin lähtökohtana ovat oppilaan suorittamat syventävät opinnot. Arviointi kertoo, miten oppilas on saavuttanut taiteenalan laajan oppimäärän syventävien opintojen tavoitteet. Lopputyö arvioidaan osana syventäviä opintoja. Syventävien opintojen aikana oppilaalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti.

Laajan oppimäärän arviointi perustuu opetussuunnitelman oppimisen arvioinnin kriteereihin. Päätötdodistukseen merkitään sanallinen arvio oppilaan suorittamista opintokokonaisuuksista. Sanallinen arvio kuvaa oppilaan edistymistä ja hänen saavuttamaansa osaamista suhteessa syventävien opintojen tavoitteisiin. Sanallisessa arviossa painotetaan oppilaan oppimisen ja osaamisen vahvuuksia.

Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus:

Oppilaalle annetaan musiikin laajan oppimäärän perusopintojen todistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut opetussuunnitelmaan sisältyvät perusopinnot.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- taiteenala (*musiikki*)
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot
  - kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- sanallinen arvio oppilaan suorittamista perusopinnoista
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- Todistukseen merkitään ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman
- kunnan omalla päätöksellään järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus voi sisältää liitteitä.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus

Oppilaalle annetaan taiteenalan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot ja syventävät opinnot.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- taiteenala (*musiikki*)
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot
  - kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän syventävät opinnot
  - kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
  - syventäviin opintoihin sisältyvän laajan oppimäärän lopputyön aihe
- sanallinen arvio oppilaan suorittamasta taiteenalan laajasta oppimäärästä

- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- jos koulutusta järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla, merkitään todistukseen ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman
- kunnan omalla päätöksellään järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus sisältää tarvittavat liitteet arvioinnin perusteista sekä opintokokonaisuuksien sisällöstä.

Osallistumistodistus oppilaan suorittamista taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opinnoista

Oppilaalle annetaan pyydettyessä osallistumistodistus suorittamistaan taiteenalan laajan oppimäärän opinnoista, jos opinnot keskeytyvät tai oppilas tarvitsee niitä muusta syystä. Osallistumistodistus voi sisältää liitteitä.

10. Oppilaaksi ottamisen periaatteet

Oppilaaksi otetaan ensisijaisesti lapsia ja nuoria, ja tämän jälkeen, mikäli oppilaspaikkoja on vapaana, oppilaaksi voidaan ottaa opetukseen hakeutuvia aikuisia. Oppilaaksi haetaan verkkolomakkeella, ja oppilaaksi hakeutuva voi esittää samalla toiveensa soitinryhmästä, johon oppilaspaikkaa toivoo. Oppilaaksi hakeutuville voidaan tarjota oppilaspaikkaa muistakin soitinryhmistä vapaiden paikkojen mukaisesti. Lähtökohtaisesti oppilaspaikat jaetaan jonotusjärjestyksessä. Jonotusjärjestyksestä voidaan poiketa tiettyjen soveltuvuussyiden vuoksi (esim. kyseisen soittimen opintoihin liian nuori ikä). Sivuaineita voidaan myöntää harkinnan mukaan hakemuksesta oppilaille, joilla opinnot pääaineessa on sujuneet tavanomaisesti tai hyvin, ja haluttuun soittimeen ei ole hakijoita, jotka edellä mainituista syistä tulisi asettaa sivuainehakijan edelle. Oppilaspaikoille voidaan ottaa oppilaita myös kesken lukuvuoden. Musiikin hahmottamisen ryhmäopintoihin voi pääsääntöisesti tulla mukaan vain syyskauden alusta. Tästä voidaan poiketa, mikäli oppilaan valmiudet mahdollistavat opintoihin siirtymisen kesken kauden.

11. Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Yhteistyötä pyritään tekemään erilaisten yhteisöjen kanssa sekä alueellisesti että valtakunnallisesti. Yhteistyökumppanit voivat edustaa myös eri taiteenaloja ja opintoihin voidaan sisällyttää poikkitaiteellisia hankkeita tai projekteja. Yhteistyötä voidaan tehdä myös esimerkiksi tapahtumien tai festivaalien kanssa. Säännöllisiä ja jatkuvia kumppanuuksia mm. Lieksan Nuorisojousten tuki ry:n, Pielisen pianoseura ry:n, Lieksan Nuorisopuhallinorkesterin tuki ry:n, Nurmeksen musiikkikoulun tuki ry:n ja Musiikkiopiston Tuki Iloimantsi ry:n kanssa, joiden ydintehtäviin kuuluu turvata musiikkiopiston kanssa tiivisti tehtävää toimintaa mm. orkesterien tukitoimien muodossa. Pielisen Karjalan musiikkiopisto on Suomen musiikkioppilaitosten liiton jäsen, ja oppilaitoksen edustaja osallistuu säännöllisesti liiton jäsenille suunnattuun toimintaan.

Oppilaan opintojen aikana pyritään ylläpitämään hyvää vuorovaikutusta oppilaan huoltajien kanssa. Kodin tuki on opinnoille tärkeä. Tukea tarvitaan myös sellaisessa tilanteessa, kun ajatus opintojen päättämisestä tulee ajankohtaiseksi. Opintojen päättämisestä tulee oppilaan ja hänen huoltajiensa keskustella ensin oman solistisen opettajan kanssa, ennen kuin päätös tuodaan kirjattavaksi opintorekisteriin. Oppilaan kanssa keskustellaan myös tavoista jatkaa harrastusta omaehtoisesti. Tavoitteena on elinikäisen suhteen syntyminen musiikkiin ja taiteisiin, eikä musiikkiopisto-opintojen päättyminen merkitse lähtökohtaisesti taiteen vähenemistä elämässä.

12. Toiminnan jatkuva kehittäminen

Taiteen perusopetuksen oppilaitoksen toimintakulttuuri muotoutuu työtä ohjaavien normien tulkinnasta, vakiintuneista käytännöistä sekä sen jäsenten ajattelu- ja toimintatavoista. Yhteinen toimintakulttuuri edistää taiteen perusopetuksen tehtävän, arvoperustan ja oppimiskäsityksen mukaisen opetuksen toteuttamista. Toimintakulttuuri tulee näkyväksi kaikessa toiminnassa sekä vaikuttaa oppilaan kokemukseen osallisuudesta ja opetuksen laadusta.

Taiteen perusopetuksessa on tavoitteena luoda oppimista ja kestävää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria, mikä edellyttää aitoa kohtaamista sekä välittävää ja kunnioittavaa vuorovaikutusta. Lähtökohtana on yhteisön jäsenten kokemus osallisuudesta, joka syntyy yhdessä toimimisesta ja kaikkien ottamisesta mukaan toimintaan. Kannustavassa toimintakulttuurissa hyväksytään myös oppiminen epäonnistumisten kautta. Arjen valinnoissa ja toiminnassa otetaan huomioon kestävä elämäntapa, kulttuurinen monimuotoisuus ja kielitietoisuus. Yhteinen toimintakulttuuri ohjaa myös taiteenalaan liittyvien oikeudellisesti suojeltujen etujen kuten sananvapauden, yksityisyyden suojan ja tekijänoikeuksien tuntemiseen.

Toimintakulttuurin kehittäminen tarkoittaa jatkuvaa pedagogiikan ja taiteenalan osaamisen kehittämistä. Olennaista toimintakulttuurin kehittämisessä on oppilaitoksen johtaminen sekä opetuksen arkikäytäntöjen organisointi, suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi. Avointa ja rakentavaa vuorovaikutusta tarvitaan sekä oppilaitosyhteisön sisäisessä että huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Toimintakulttuurin toteutuminen ja muokkaaminen on jatkuvan arvioinnin kohteena. Toimintakulttuurin arviointiin osallistetaan henkilöstön lisäksi myös oppilaita ja heidän huoltajiaan.

13. Muut suunnitelmat

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 5 a §:n mukaan (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) mukaan oppilaitoksen toiminnassa noudatetaan Lieksan kaupungin hyväksymää Pielisen Karjalan musiikkiopiston voimassaolevaa yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelmaa, joka löytyy tämän opetussuunnitelman liiteosasta. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma päivitetään vähintään kolmen vuoden välein.

13.1. Avoin osasto

Pielisen Karjalan musiikkiopistossa on taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän lisäksi myös avoin osasto. Opetussuunnitelman tavoitteet eivät sellaisenaan sido avoimen opiston oppilasta. Avoimelle osastolle voi hakeutua opintojen alusta alkaen tai sille voi anomuksesta siirtyä kesken opintojen. Avoimen osaston lukukausimaksut määrittää asianomainen hallintopaikkakunnan lautakunta. Avoimen osaston opinto-oikeus annetaan lukuvuodeksi kerrallaan. Oppitunnin kesto määritetään toimipisteen resurssien mukaan. Oppilaitoksen toiminnassa musiikin laajan oppimäärän opetus säilyy ensisijaisena.

Avoimen osaston oppilas saa opintojensa päättyessä matrikkeliotteen opinnoistaan. Mikäli avoimen osaston oppilas on suorittanut kaikki laajan oppimäärän edellyttämät opintokokonaisuudet, voidaan hänelle myöntää laajan oppimäärän todistus.

13.2. Opintojen hyväksilukeminen

Pielisen Karjalan musiikkiopisto muissa taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän oppilaitoksissa tehtyjä suorituksia. Kesäkurssisuorituksia voidaan hyväksilukea vain erityisen painavilla perusteilla. Päätöksen opintojen hyväksilukemisesta tekee rehtori oppilaan tai hänen huoltajansa hakemuksesta.

14. Musiikki

Pielisen Karjalan musiikkiopistossa opintoja tarjotaan pääsääntöisesti taidemusiikin alueelta. Opinnot tarjoavat taitoja, joita oppilaat voivat hyödyntää riippumatta musiikin tyyllisuuntauksesta. Taidemusiikin lisäksi opistossa tarjotaan pop-jazz -painotteista opetusta sähkökitaran ja -basson ja rumpusetin soitossa, sekä kansanmusiikkipainotteista kanteleensoitonopetusta.

14.1. Varhaisiän musiikkikasvatus

Varhaisiän musiikkikasvatuksen (*musiikkileikkikouluryhmien opetuksen*) tavoitteena on lapsen luovuuden, musiikillisten valmiuksien ja itsetunnon kehittäminen. Myönteiset musiikilliset elämykset muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja myöhemmille musiikkiopinnoille. Leikinomaisella toiminnalla edistetään lapsen ryhmässä toimimisen taitoja ja oppimisvalmiuksia. Kokemuksia ja elämyksiä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus ja muiden taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet. Varhaisiän musiikkikasvatukseen voi sisältyä instrumenttiopintoihin valmentavaa opetusta. Opetuksen tavoitteena on myös madaltaa kynnystä siirtyä laajan oppimäärän perustason opintoihin, kun se oppilaan ikä ja kehitystaso huomioiden on luontevaa. Opetus on suunnattu alle kouluikäisille, ja osa opetusryhmistä edellyttää huoltajan osallistumista lapsen kanssa.

Pielisen Karjalan musiikkiopistossa tarjottava musiikin varhaiskasvatus on pääsääntöisesti musiikkileikkikouluryhmien toimintaa. Musiikkileikkikouluryhmiä pyritään järjestämään kaikilla toimipaikkakunnilla osana musiikkiopistotoimintaa. Musiikin varhaiskasvatusryhmien koot määräytyvät ryhmän opettajan sekä opetustilan asettamien rajoitusten puitteissa. Opetusryhmät rakennetaan ikätasojen mukaisesti.

Oppilaalle annetaan varhaisiän musiikkikasvatusopintoihin osallistumisesta osallistumistodistus vuosittain. Osallistumistodistus ei sisällä oppilaskohtaista arviointia.

Toimipisteen resurssien puitteissa osana musiikin varhaiskasvatusta voidaan järjestää musiikkivalmennusopetusta joko solistiseen opetukseen tai musiikin hahmotusaineiden opetukseen liittyen.

14.2. Musiikin perusopinnot

Perusopinnoissa oppilaalla tulee olla solistinen pääaine. Pääaineessa tavoitteena on suorittaa neljä opintokokonaisuutta, jotka koostuvat eri tavoitealueista. Pääaineen opintoja voidaan suorittaa Starteri-tasoon asti myös pareittain toisen oppilaan kanssa. Opintokokonaisuuksiin sisältyy myös musiikin hahmotusopintoja sekä yhteissoiton opintoja, joiden muoto määräytyy soittimen profiilin sekä toimipisteen tarjonnan mukaan.

Perusopintoihin kuuluvat suoritustasot ovat starteri-taso, perustaso 1, perustaso 2 sekä perustaso 3.

Suoritukset tehdään perustaso 3:sta lukuunottamatta tallenteina ja kerätään niitä varten varattuun portfolioon. Perustaso 3 tulee pyrkiä suorittamaan ensisijaisesti elävän musiikin esityksenä, ja vain rehtorilta erikseen anotussa, poikkeuksellisessa ja perustelussa tilanteessa tallenteena. Perustaso 3:n esitys voidaan myös tallentaa, ja kokonaisuus voi rakentua useammasta eri esityskerrasta. Opintorekisteriin kirjataan oppilaan esiintymiset, joista laaditaan lukuvuoden alussa alustava tavoitemäärä. Improvisoivat ja luovat työtavat tulee olla kaikessa opiskelussa osana työskentelyä.

Tavoitteet

Esittäminen ja ilmaiseminen

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta löytämään omat musiikilliset vahvuutensa ja ilmaisukeinonsa
- ohjata oppilasta elävään musiikilliseen ilmaisuun
- kannustaa oppilasta harjoittelemaan erilaisten esiintymistilanteiden hallintaa
- rohkaista oppilasta tutustumaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoihin ja taiteidenväliseen vuorovaikutukseen.

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta oppimaan instrumentti- ja yhteismusisointitaitoja päämääränään soittimen itsenäinen hallinta ja omaehtoinen ilmaisu
- ohjata oppilasta säännölliseen harjoitteluun ja oppimisensa arviointiin
- ohjata oppilasta musisoimaan korvakuulolta sekä lukemaan ja tulkitsemaan musiikin lajille ominaisia musiikin merkitsemistapoja
- kannustaa oppilasta soveltamaan musiikin hahmotustaitojaan musisoinnissa
- tarjota oppilalle tilaisuuksia tutustua musiikkiteknologiaan työvälineenä
- ohjata oppilasta käyttämään ergonomisesti oikeita soittotapoja ja mielekkäitä harjoittelumenetelmiä
- ohjata oppilasta havainnoimaan ääniympäristöä ja suojelemaan kuuloaan.

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kuuntelemaan omaa musisointiaan ja mukauttamaan sen osaksi soivaa musiikillista kokonaisuutta
- ohjata oppilasta kehittämään musiikin luku- ja kirjoitustaitoaan
- ohjata oppilasta musiikin ominaispiirteiden tunnistamiseen ja rakenteiden hahmottamiseen
- tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi musiikin kuuntelijaksi ja kartuttamaan musiikin historian tuntemusta.

Säveltäminen ja improvisointi

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tuottamaan omia musiikillisia ideoita ja ratkaisuja
- kannustaa oppilasta harjoittelemaan improvisoinnin, sovittamisen ja säveltämisen perustaitoja.

Keskeiset sisällöt

Musiikin perusopintojen keskeisenä sisältönä on monipuolinen perehtyminen oppilaan valitseman instrumentin tai instrumenttien perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin. Opinnoissa tutustutaan monipuolisesti erilaisiin musiikin työvälineisiin ja työtapoihin ottaen huomioon oppilaan tavoitteet. Yhteismusisointitaitojen ja musiikin hahmottamistaitojen sekä historiatietoisuuden kehittäminen ovat olennainen osa opintoja. Eri sisältöalueiden integraatio opetuksessa vahvistaa musiikin kokonaisvaltaista hahmottamista.

14.2.1. Starteri-taso

Laajan oppimäärän opinnot käynnistyvät tyypillisimmin Starteri-tason opinnoilla, mikäli oppilaalla ei ole aikaisempia soitonopintoja. Starteri-tason opintokokonaisuuteen kuuluu solistinen opetustunti (laskennallisesti yksi lukuvuosi; 30-45 min/vko). Starteri-tason solistinen opitunti voi olla pedagogin harkinnan mukaan myös yhteistunti soittoparin kanssa, mikäli sen katsotaan tukevan opinnoissa kehittymistä.

Solististen opintojen osalta soitinkohtaiset tavoitteet määritellään erillisin liittein.

Startteri-tasosta annetaan osallistumistodistus oppilaalle. Osallistumistodistus ei sisällä opintojen arviointia kirjallisessa muodossa.

Tavoitteet

Startteri-tason tavoitteena on saada oppilas kiinnittymään harrastukseensa ja saamaan kehitymisestään iloa. Startteri-tasolla käydään läpi säännöllisen harjoittelun merkitystä pääasiallisena harrastussisältönä, jota soittotunneilla käyminen edistää. Omaan soitonopettajaan kehittyä luottamus ja viikkorytmi harjoittelun ja musiikkiopistolla opiskeluun vakiintuu.

Keskeiset sisällöt

Startteri-tason opintokokonaisuus koostuu solistisista opinnoista (lähtökohtaisesti yksi lukuvuosi) sekä musiikin hahmotusaineopinnoista, jotka voivat olla alle kouluikäisellä musiikkileikkikouluopetusta, 7-9 -vuotiaalla musiikkivalmennusopetusta (mikäli toimipisteessä opetustarjonnassa) ja 10 vuotta täyttäneellä musiikin hahmotusaineiden opintoja perustason opintokokonaisuuksista. Lähtökohta on, että oppilas saa opetusta vähintään yhden viikkotunnin verran. Solistinen opetus voi startteri-tasolla olla pedagogin harkinnan mukaan myös pariopetusta tai pienryhmäopetusta. Musiikkileikkikouluopetus ja musiikkivalmennusopetus on ryhmäopetusta.

Startteri-tason keskeisenä sisältönä on tutustuminen perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin. Opinnoissa tutustutaan soittimen toimintaan, mahdolliseen virittämiseen ja käsittelyyn, ottaen huomioon sekä yleiset että oppilaan henkilökohtaiset tavoitteet. Musiikin kokonaisvaltaista hahmottamista voidaan edistää eri sisältöalueiden tai opetusmuotojen integraatiolla, toimipisteen resurssit huomioiden.

Arviointi Startteri-tasolla

Startteri-tasolla oppilas tutustuu jatkuvan palautteen saamiseen opintojen rinnalla. Tasolla harjoitellaan myös itsearviointia kevyellä tavalla, ja tutustutaan soittimen ja musiikin terminologiaan. Startteri-tasolla ei suoriteta kirjallista oppilaskohtaista arviointia.

Startteri-tason suorittaminen todennetaan yhdellä lyhyehköllä videotaltioilla, joka voi olla myös improvisaatio tai sävellys. Opettaja merkitsee opintokokonaisuuden suoritetuksi opintorekisteriin siinä vaiheessa, kun tarvittava ohjeiden mukainen taltio on tehty.

14.2.2. Perustaso 1

Laajan oppimäärän opinnot jatkuvat perustaso 1:n opinnoilla startteri-tason jälkeen. Opintokokonaisuuteen kuuluu solistinen opetustunti (30-45 min/vko), joka on lähtökohtaisesti yksilöopetusta. Perustaso 1:n solistinen oppitunti voi olla pedagogin harkinnan mukaan ajoittain tai osittain myös yhteistunti soittoparin kanssa, mikäli sen katsotaan tukevan opinnoissa kehittymistä. Musiikin hahmotustaitojen opinnot perustaso 1:n osalta on tarkoitus suorittaa mielellään samanaikaisesti solistisen perustaso 1:n opintojen kanssa, mikäli oppilas on täyttänyt/ täyttämässä saman kalenterivuoden aikana 10 vuotta. Mikäli toimipisteen tarjontaan ei samana vuonna ole tarvittavan opintokokonaisuuden opetusta tarjolla, voidaan hahmotusaineen opinnot aloittaa myöhemminkin.

Solististen opintojen osalta soitinkohtaiset tavoitteet sekä musiikin hahmotusopintojen tavoitteet määritellään erillisin liittein.

Tavoitteet

Opintojen lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Tarjoamalla tilaisuuksia monipuoliseen musiikilliseen toimintaan opinnot kehittävät oppilaan musiikillista ja luovaa ajattelua. Opinnot sisältävät solistisissa opinnoissa soitinkohtaisia tavoitteita, musiikin hahmotustaitojen osalta musiikin hahmotusaineiden tavoitteita sekä yleisiä musiikillisia tavoitteita musiikin perustason tavoiteosioista:

Esittäminen ja ilmaiseminen

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Säveltäminen ja improvisointi

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1:n keskeisenä sisältönä on tutustuminen perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin. Opinnoissa tutustutaan soittimen toimintaan, mahdolliseen virittämiseen ja käsittelyyn, ja työtapoihin ottaen huomioon sekä yleiset että oppilaan henkilökohtaiset tavoitteet. Yhteismusisointitaitojen ja musiikin hahmottamistaitojen sekä taidealueen historiatietoisuuden kehittäminen ovat olennainen osa opintoja. Musiikin kokonaisvaltaista hahmottamista voidaan edistää eri sisältöalueiden tai opetusmuotojen integraatiolla, toimipisteen resurssit huomioiden.

Muissa kuin sointusoittimissa musisointia säestäjän kanssa on vähintään kerran lukuvuoden aikana.

Arviointi Perustaso 1:ssä

Perustaso 1:n aikana oppilas tutustuu ja tottuu jatkuvan palautteen saamiseen opintojen rinnalla. Tasolla harjoitellaan myös itsearviointia kevyellä tavalla, ja tutustutaan soittimen ja musiikin terminologiaan. Perustaso 1:n aikana tapahtunut edistyminen huomioidaan osana laajempaa opintokokonaisuutta, perustason opintojen kokonaisuutta arvioitaessa päättötason suorituksen yhteydessä.

Perustaso 1:n suorittaminen todennetaan videotaltioilla ohjelmistosta sekä teknisen osaamisen elementeistä (kuten asteikot). Taltioidusta ohjelmistosta jokin voi olla myös improvisaatio tai sävellyks. Taltioiden määrä ja ohjeistus nojaa soitinkohtaisten liitteiden mukaiseen ohjeistukseen. Opettaja ja oppilas päättävät yhdessä, mitkä tehdyistä taltioista liitetään tason suorituksiin. Opettaja ilmoittaa kokonaisuuden valmistumisesta, ja taltiot arvioi sanallisella palautteella oman opettajan lisäksi myös toinen saman* soitinryhmän kollega. Sanallinen palaute liitetään oppilaan opintorekisteriin.

*Mikäli saman soitinryhmän kollegaa ei oppilaitoksessa ole, voi rehtori nimetä tehtävään toisen pedagogin.

14.2.3. Perustaso 2

Laajan oppimäärän opinnot jatkuvat perustaso 2:n opinnoilla perustaso 1:n jälkeen tai mikäli oppilaalla on aikaisempia opintoja/taitoja, voivat opinnot käynnistyä tällä opintokokonaisuudella. Opintokokonaisuuteen kuuluu solistinen opetustunti (45 min/vko), joka on lähtökohtaisesti yksilöopetusta. Perustaso 2:n solistinen oppitunti voi olla pedagogin harkinnan mukaan ajoittain tai

osittain myös yhteistunti soittoparin kanssa, mikäli sen katsotaan tukevan opinnoissa kehittymistä. Musiikin hahmotustaitojen opinnot perustaso 2:n osalta on tarkoitus suorittaa mielellään samanaikaisesti solistisen perustaso 2:n opintojen kanssa, mikäli se oppilaan taitojen kannalta on mahdollista. Mikäli toimipisteen tarjontaan ei samana vuonna ole tarvittavan opintokokonaisuuden opetusta tarjolla, voidaan hahmotusaineen opinnot suorittaa myöhemminkin.

Solististen opintojen osalta soitinkohtaiset tavoitteet sekä musiikin hahmotusopintojen tavoitteet määritellään erillisin liittein.

Tavoitteet

Opintojen lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Tarjoamalla tilaisuuksia monipuoliseen musiikilliseen toimintaan opinnot kehittävät oppilaan musiikillista ja luovaa ajattelua. Opinnot sisältävät solistisissa opinnoissa soitinkohtaisia tavoitteita, musiikin hahmotustaitojen osalta musiikin hahmotusaineiden tavoitteita sekä yleisiä musiikillisia tavoitteita musiikin perustason tavoiteosioista:

Esittäminen ja ilmaiseminen

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Säveltäminen ja improvisointi

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2:n keskeisenä sisältönä on aikaisempaa monipuolisempi perehtyminen instrumentin perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin. Opinnoissa perehdytään soittimen toimintaan, mahdolliseen virittämiseen ja käsittelyyn, ja työtapoihin ottaen huomioon sekä yleiset että oppilaan henkilökohtaiset tavoitteet. Yhteismusisointitaitojen ja musiikin hahmottamistaitojen sekä taidealueen historiatietoisuuden kehittäminen ovat olennainen osa opintoja. Yhteismusisoinnin (kamarimusiikin tai orkesterimusiikin) opinnot kuuluvat solistisen perustaso 2:n opintoihin. Niiden toteuttamismuoto vaihtelee eri toimipisteiden tarjonnan mukaisesti. Muissa kuin sointusoittimissa musisointia säestäjän kanssa on vähintään kerran lukuvuoden aikana.

Musiikin kokonaisvaltaista hahmottamista voidaan edistää eri sisältöalueiden tai opetusmuotojen integraatiolla, toimipisteen resurssit huomioiden.

Arviointi Perustaso 2:ssa

Perustaso 2:n aikana oppilas saa jatkuvaa palautetta opintojen rinnalla. Tasolla harjoitellaan myös aikaisempaa systemaattisempaa itsearviointia kevyellä tavalla, ja käytetään soittimen ja musiikin terminologiaa aktiivisesti. Perustaso 2:n aikana tapahtunut edistyminen huomioidaan osana laajempaa opintokokonaisuutta, perustason opintojen kokonaisuutta arvioitaessa päättötason suorituksen yhteydessä.

Perustaso 2:n suorittaminen todennetaan videotaltioilla ohjelmistosta sekä teknisen osaamisen elementeistä (kuten asteikot). Taltioidusta ohjelmistosta jokin voi olla myös improvisaatio tai sävellys. Taltioiden määrä ja ohjeistus nojaa soitinkohtaisten liitteiden mukaiseen ohjeistukseen. Opettaja ja oppilas päättävät yhdessä, mitkä tehdyistä taltioista liitetään tason suorituksiin. Opettaja ilmoittaa kokonaisuuden valmistumisesta, ja taltiot arvioi sanallisella palautteella oman opettajan lisäksi myös toinen saman* soitinryhmän kollega. Sanallinen palaute liitetään oppilaan opintorekisteriin.

*Mikäli saman soitinryhmän kollegaa ei oppilaitoksessa ole, voi rehtori nimetä tehtävään toisen pedagogin.

14.2.4. Perustaso 3

Laajan oppimäärän opinnot jatkuvat perustaso 3:n opinnoilla perustaso 2:n jälkeen tai mikäli oppilaalla on aikaisempia opintoja/taitoja, voivat opinnot käynnistyä tällä opintokokonaisuudella. Opintokokonaisuuteen kuuluu solistinen opetustunti (45-60 min/vko), joka on lähtökohtaisesti yksilöopetusta. Perustaso 3:n solistinen oppitunti voi olla pedagogin harkinnan mukaan ajoittain tai osittain myös yhteistunti soittoparin kanssa, mikäli sen katsotaan tukevan opinnoissa kehittymistä. Musiikin hahmotustaitojen opinnot musiikkitiedon perustason osalta on tarkoitus suorittaa mielellään samanaikaisesti solistisen perustaso 3:n opintojen kanssa, mikäli se oppilaan taitojen kannalta on mahdollista. Musiikkitiedon opintokokonaisuuden jälkeen suoritetaan musiikin hahmotusaineista perustaso 3:n opinnot. Mikäli toimipisteen tarjontaan ei samana vuonna ole tarvittavan opintokokonaisuuden opetusta tarjolla, voidaan hahmotusaineiden opinnot suorittaa myöhemminkin. Musiikin hahmotusaineiden opintoja voidaan resurssien mukaan järjestää toimipisteissä myös etäopetuksen menetelmin.

Solististen opintojen osalta soitinkohtaiset tavoitteet sekä musiikin hahmotusaineiden tavoitteet määritellään erillisin liittein.

Tavoitteet

Opintojen lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Tarjoamalla tilaisuuksia monipuoliseen musiikilliseen toimintaan opinnot kehittävät oppilaan musiikillista ja luovaa ajattelua. Opinnot sisältävät solistisissa opinnoissa soitinkohtaisia tavoitteita, musiikin hahmotustaitojen osalta musiikin hahmotusaineiden tavoitteita sekä yleisiä musiikillisia tavoitteita musiikin perustason tavoiteosioista:

Esittäminen ja ilmaiseminen

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Säveltäminen ja improvisointi

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3:n keskeisenä sisältönä on monipuolinen perehtyminen instrumentin perustekniikkaan, ohjelmistoon ja aikaisempaa laajemmin sen ilmaisumahdollisuuksiin. Opinnoissa perehdytään soittimen ohjelmiston työtapoihin ottaen huomioon sekä yleiset että oppilaan henkilökohtaiset tavoitteet. Yhteismusisointitaitojen ja musiikin hahmottamistaitojen sekä taidealueen historiatietoisuuden kehittäminen ovat olennainen osa opintoja. Yhteismusisointia on pyrittävä toteuttamaan ensisijaisesti muun kuin oman instrumentin duon puitteissa. Musiikin kokonaisvaltaista hahmottamista voidaan edistää eri sisältöalueiden tai opetusmuotojen integraatiolla, toimipisteen resurssit huomioiden. Yhteismusisointitaitojen ja musiikin hahmottamistaitojen sekä taidealueen historiatietoisuuden kehittäminen ovat olennainen osa opintoja. Muissa kuin soitinsoittimissa musisointia säestäjän kanssa on vähintään kerran lukuvuoden aikana.

Arviointi Perustaso 3:ssa

Perustaso 3:n aikana oppilas saa jatkuvaa palautetta opintojen rinnalla. Tasolla harjoitellaan myös aikaisempaa systemaattisempaa itsearviointia, ja tutustutaan vertaisarvioinnin antamiseen. Vertaisarvioinnissa painotetaan lähes yksinomaan rakentavan, erityisesti myönteisen palautteen antamista. Perustaso 3:n aikana tapahtunut edistyminen huomioidaan osana koko perusopintojen aikaista kehitystä, ja arvioidaan kokonaisuutena käyttäen arvioinnissa aineistona perustason aikana koottuja taltioita.

Perustaso 3:n suorittaminen toteutetaan lähtökohtaisesti elävän musiikin näytteinä, esimerkiksi esiintymisinä yhdessä tai useammassa konsertissa. Suoritukseen sisällytettävästä ohjelmistosta jokin voi olla myös improvisaatio, sovitus tai sävellys. Improvisaatio, sovitus tai sävellys voi olla myös muun ohjelmiston lisänä, jolloin se arvioidaan yksinomaan oppilaan antaman osaamisen kannalta kokonaisuutta parantavana lisänä.

Suorituksessa esitettävien arvioon sisällytettävien teosten määrä ja sisältöohjeistus nojaa soitinkohtaisten liitteiden mukaiseen ohjeistukseen. Yhteismusisoinnista on tehtävä yksi esitys, taltio tai taltionäyte. Yhteismusisoinnista tehty kokonaisen teoksen esitys tai taltio voi korvata suorituksesta yhden solistisen teosnäytteen. Suorituksen arvioi oma opettaja sekä kolme muuta opettajaa, joista vähintään kaksi tulee olla saman soitinryhmän edustajia*. Mikäli tarpeen, voidaan esityksestä/esityksistä tehdä taltio, jonka osa arviointia suorittavista saa käyttöönsä aikaisempien taltioiden lisäksi, mikäli arviointitilanteeseen osallistuminen paikanpäällä ei ole mahdollista. Teknisen osaamisen elementit voidaan esittää saman soitinryhmän opettajalle tai niistä voidaan laatia videotaltio annettujen liiteohjeiden mukaisesti.

*Mikäli saman soitinryhmän kollegoja ei oppilaitoksessa ole, voi rehtori nimetä tehtävään toisen oppiaineen pedagogeja. Arviointiin voidaan käyttää myös oppilaitoksen ulkopuolisia muodollisesti päteviä, saman oppiaineen pedagogeja.

14.2.5. Perusopintojen arviointimenetelmät

Perusopinnoissa arviointi suoritetaan pääsääntöisesti jatkuvan palautteenannon keinoin. Palautetta opinnoista annetaan pääosin oman solistisen opettajan toimesta, sekä musiikin hahmotusaineen opettajan, sekä yhteissoiton ohjaajan toimesta. Itsearviointiin totutellaan vaiheittain, ja itsearviointiin ohjaamisen tulee olla hyvin ratkaisukeskeistä ja rakentavaa. Perusopintojen aikana harjoitellaan myös vertaisarviointia, mutta ainoastaan rakentavana ja kannustavana. Vertaisarvioinnissa ei käytetä kriittisiä arviointitapoja eikä esitetä kritiikkiä.

Perusopintojen todistukseen kirjattava sanallinen arviointi pohjautuu solististen opintojen taltioihin perustasoilta 1 ja 2 sekä esityksistä perustasolta 3 painottaen kuitenkin oppilaan osoittamaa kokonaiskehitystä ja aktiivisuutta opinnoissa. Hahmotusopintojen osalta sanallinen arviointi pohjaa perustasojen 1-3 opintosuorituksiin ja musiikkitiedon opinnäytteisiin, painottaen kuitenkin oppilaan osoittamaa kokonaiskehitystä ja aktiivisuutta opinnoissa.

14.2.6. Kansanmusiikin suuntautumisvaihtoehto / kantele

Kansanmusiikin suuntautumisvaihtoehto koskee Ilomantsin toimipisteessä toteutettavaa kanteleen soitonopetusta. Opintokokonaisuudet, tavoitteet ja arviointi toteutetaan muiden solististen opintojen mukaisesti. Kansanmusiikkikanteleen opintojen sisällöt määritetään erillisellä liitteellä. Musiikin hahmotusaineiden osalta kansanmusiikin suuntautumisvaihtoehdossa opiskellaan oppilaitoksen tarjonnan mukaisten ryhmäaineiden puitteissa.

14.2.7. Rytmimusiikin suuntautumisvaihtoehto / sähkökitara, sähköbasso

Rytmimusiikin suuntautumisvaihtoehto on vaihtoehtoinen kitaran ja basson soitonopetuksessa. Rytmimusiikin soitinopetusta annetaan sähkökitaran ja sähköbasson soitossa sekä yhteissoitossa Lieksassa. Opintokokonaisuudet, tavoitteet ja arviointi toteutetaan muiden solististen opintojen mukaisesti. Opintojen sisällöt määritetään erillisellä liitteellä. Musiikin hahmotusaineiden osalta rytmimusiikin suuntautumisvaihtoehdossa opiskellaan samojen, tarjonnan mukaisten ryhmäaineiden puitteissa.

14.2.8. Solistinen sivuaine

Oppilaalla voi olla perusopinnoissa ja/tai syventävien opintojen osana solistinen sivuaine. Sivuaineen osalta opinnot vastaavat sisällöltään sekä tavoitteiltaan muun soitonopiskelun opintokokonaisuuksia. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppiaineen rooli sivuaineena.

Sivuaineen opinto-oikeutta hakee oppilaan huoltaja oppilaitoksen rehtorilta. Sivuaineen myöntämiseen vaikuttaa oppilaan opintojen aikaisempi sujuminen, oppilaan osoittama motivaatio musiikkiopisto-opinnoista yleisesti sekä oppilaitoksen resurssit sivuaineen myöntämiseksi.

14.2.9. Perusopintojen laskennalliset laajuudet

Opetuksen laskennallisten laajuuksien yhteissummaan vaikuttaa merkittävästi muun muassa oppilaan saaman henkilökohtaisen soittotunnin kesto, valittu yhteissoittokokoonpano, aktiivisuus projekteissa ja musiikin hahmotusaineisiin liittyvät valinnat.

SOLISTINEN OPISKELU:

Startteri: 30-45 min / vko. Laajuus 1 lukuvuosi; 22,44-35 tuntia

Perustaso 1: 30-45 min / vko. Laajuus 1-3 lukuvuotta; 22,44-105 tuntia

Perustaso 2: 45 min / vko. Laajuus 1-3 lukuvuotta; 34-105 tuntia

Perustaso 3: 45-60 min / vko. Laajuus 1-3 lukuvuotta; 34-139,65 tuntia

ORKESTERI TAI KAMARIMUSIIKKIYHTYE: Kapellimestarin tai ohjaavan opettajan johdolla. Orkesterin ohjelmaan kuuluviin esiintymisiin osallistuminen edellytetään suoritukseen. Laajuus vähintään kolme lukuvuoden ajan: 17-70 tuntia / lukuvuosi.

MUSIIKIN HAHMOTUSAINIEN OPINNOT:

Perustaso 1: 45 min / vko. Laajuus 1 lukuvuosi: 34 tuntia

Perustaso 2: 45-60 min / vko. Laajuus 1-2 lukuvuotta; 34-90 tuntia

Musiikkitieto: 45-75 min / vko. Laajuus 1-2 lukuvuotta; 34-90 tuntia

Perustaso 3: 45-75 min / vko. Laajuus 1-2 lukuvuotta; 34-90 tuntia

14.3. Musiikin syventävät opinnot

Musiikin syventävissä opinnoissa oppilas laajentaa tai painottaa opintojaan valitsemallaan tavalla opetustoimipisteen tarjonnan pohjalta. Opintojen aikana oppilas suunnittelee ja valmistaa musiikillista osaamista osoittavan laajan oppimäärän lopputyön, joka voi muodostua erilaisista kokonaisuuksista tai keskittyä tiettyyn syvennettyyn osaamiseen. Oppilas asettaa lopputyön tavoitteet ja päättää lopputyön toteutustavan yhteistyössä opettajiansa kanssa.

Syventävät opinnot koostuvat opintokokonaisuuksista, joiden saatavuus voi vaihdella eri toimipisteissä. Oppilas valitsee yhteistyössä opettajan kanssa syventäviin opintoihinsa kuuluvat opintokokonaisuudet. Syventävien opintojen tulee sisältää vähintään viisi (5) suoritusmerkintää vaihtoehtoisista opintokokonaisuuksista.

14.3.1. Syventävien opintojen tavoitteet

Musiikin syventävissä opinnoissa oppilas laajentaa tai painottaa opintojaan valitsemallaan tavalla toimipisteen tarjonnan pohjalta.

Tavoitteet

Esittäminen ja ilmaiseminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta syventämään musiikillista ilmaisuaan
- kannustaa oppilasta kehittämään edelleen musiikin tulkintaan ja esittämiseen tarvittavia taitoja valitsemiensa painopisteiden mukaisesti
- rohkaista oppilasta käyttämään musiikkia monipuolisesti ilmaisun välineenä
- ohjata oppilasta soveltamaan omassa ilmaisussaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoja.

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

Opetuksen tavoitteena on

- auttaa oppilasta asettamaan tavoitteita opiskelulle ja suuntaamaan omaa oppimistaan
- opastaa oppilasta arvioimaan edistymistään ja nauttimaan osaamisestaan
- ohjata oppilasta harjoittelemaan taitoja kehittävää ohjelmistoa sekä itsenäisesti että ryhmän jäsenenä
- ohjata oppilasta huolehtimaan fyysisestä toimintakyvystään sekä ergonomiasta ja kuulonsuojelusta musisoidessaan.

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kuuntelemaan ja kehittämään musisointiaan sekä solistina että ryhmän jäsenenä
- ohjata oppilasta tarkastelemaan soivaa ja nuotintettua musiikkia monipuolisesti eri näkökulmista
- ohjata oppilasta hahmottamaan musiikin rakenteita ja lainalaisuuksia
- ohjata oppilasta hyödyntämään kuuntelu- ja hahmotustaitojaan sekä musiikin historian tuntemustaan muusikkoutensa kehittämisessä.

Säveltäminen ja improvisointi

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta toteuttamaan teoksissa improvisoituja ja itse sovitettuja osuuksia ja säveltämään omaa musiikkia
- rohkaista oppilasta hyödyntämään musiikkiteknologian mahdollisuuksia ja työvälineitä.

14.3.2. Syventävien opintojen keskeiset sisällöt

Opintojen keskeisinä sisältöinä ovat oppilaan musiikillisten ilmaisukeinojen monipuolinen kehittäminen henkilökohtaisessa ohjauksessa, ohjelmiston laajentaminen sekä erilaisissa

musiikillisissa kokoonpanoissa tarvittavien musisointi- ja yhteistyötaitojen edistäminen. Opintoihin sisältyy myös musiikin hahmotustaitojen, kulttuurisen ymmärryksen ja luovan ajattelun monipuolista kehittämistä.

Vaihtoehtoiset opintokokonaisuudet:

SOLISTINEN OPISKELU:

Syventävä opintokokonaisuus omassa instrumentissa (aikaisempi MOT) 2 suoritusmerkintää*. Oppitunnin kesto n. 60 min / vko.

Ammattiopintoihin tähtäävä opintokokonaisuus omassa instrumentissa (aikaisempi MOT painottaen esim. pääsykoeteoksia) 2,5 suoritusmerkintää*. Oppitunnin kesto n. 60-75 min / vko.

Toisen (uuden) instrumentin perustaso 2:n opinnot 1 suoritusmerkintää*. Oppitunnin kesto n. 45 min / vko.

Toisen (uuden) instrumentin perustaso 3:n opinnot 1,5 suoritusmerkintää*. Oppitunnin kesto n. 45 min / vko. Toisen instrumentin opinnot voivat olla myös vapaa säestys-, rytmimusiikki- tai kansanmusiikkipainotuksella.

SÄVELLYS: henkilökohtaista ohjausta syventävien opintojen ajan. Päätötyö sävellyskonsertti tai miditiedosto ja partituuri, tai vastaava esimerkiksi musiikkia painottava multimediatyö, 2 suoritusmerkintää*. Oppitunnin kesto n. 30-45 min / vko.

ORKESTERI TAI KAMARIMUSIIKKIYHTYE: kapellimestarin tai ohjaavan opettajan johdolla. Orkesterin ohjelmaan kuuluviin esiintymisiin osallistuminen edellytetään suoritukseen. 0,5 suoritusmerkintää/osallistumisvuosi.

SÄVELTAPAILU-TEORIA: ryhmäopintoja musiikin hahmotusaineessa toimipisteen tarjonnasta riippuen, valinnan mukaan yhden tai kahden lukuvuoden ajan, 1 suoritusmerkintä/lukuvuosi. Oppitunnin kesto 45-75 min / vko.

HARMONIA: harmonian ja äänenkuljetuksen ryhmäopintoja toimipisteen tarjonnasta riippuen, 1 suoritusmerkintä/lukuvuosi. Oppitunnin kesto 45-75 min / vko.

SOVITUS: ryhmäopetusta tai yhden lukuvuoden ajan henkilökohtaista ohjausta eri kokoonpanoille tehtävästä sovittamisesta, 1 suoritusmerkintä /lukuvuosi. Oppitunnin kesto henkilökohtaisessa ohjauksessa 30-45 min / vko, ryhmäaineena 45-75 min / vko.

*suoritusmerkintöjen kerralla saavutettava määrä, päättötodistuksen tavoitteena vähintään viisi suoritusmerkintää valituista osa-alueista

Syventävien opintojen laskennalliset laajuudet

Opetuksen laskennallisten laajuuksien yhteissummaan vaikuttaa merkittävästi muun muassa oppilaan saamaan henkilökohtaisen soittotunnin kesto, valittu yhteissoittokokoonpano, aktiivisuus projekteissa ja musiikin hahmotusaineisiin liittyvät valinnat.

SOLISTINEN OPISKELU:

Syventävä opintokokonaisuus omassa instrumentissa (aikaisempi MOT) tehdystä opintosuorituksesta 2 suoritusmerkintää (ei erillisiä vuosittaisia suoritusmerkintöjä); laskennallinen laajuus n. 45,22 tuntia / vuosi.

Ammattiopintoihin tähtäävä opintokokonaisuus omassa instrumentissa (MOT painottaen esim. pääsykoeteoksia) 2,5 suoritusmerkintää (ei erillisiä vuosittaisia suoritusmerkintöjä); laajuus n. 45,22-56,44 tuntia / vuosi.

Toisen (uuden) instrumentin perustaso 2:n opinnot 1 suoritusmerkintää* / toisen (uuden) instrumentin perustaso 3:n opinnot 1,5 suoritusmerkintää*; laajuus 45,22 tuntia/ vuosi. Toisen instrumentin opinnot voivat olla myös vapaa säestys-, rytmimusiikki- tai kansanmusiikkipainotuksella.

SÄVELLYS: henkilökohtaista ohjausta syventävien opintojen ajan. Päättötyö sävellyskonsertti tai miditiedosto ja partituuri, tai vastaava esimerkiksi musiikkia painottava multimediatyö, 2 suoritusmerkintää*; laskennallinen laajuus 22,67-45,22 tuntia/vuosi.

ORKESTERI TAI KAMARIMUSIIKKIYHTYE: kapellimestarin tai ohjaavan opettajan johdolla. Orkesterin ohjelmaan kuuluvat esiintymisiin osallistuminen edellytetään suoritukseen. 0,5 suoritusmerkintää/vuosi; laskennallinen laajuus 45,22-90,78 tuntia/vuosi.

SÄVELTAPAILU-TEORIA: ryhmäopintoja musiikin hahmotusaineessa toimipisteen tarjonnasta riippuen, valinnan mukaan yhden tai kahden lukuvuoden ajan, 1 suoritusmerkintä /lukuvuosi; laskennallinen laajuus 45,22-56,78 tuntia / vuosi.

HARMONIA: harmonian ja äänenkuljetuksen ryhmäopintoja toimipisteen tarjonnasta riippuen, 1 suoritusmerkintä / lukuvuosi; laskennallinen laajuus 45,22-56,78 tuntia / vuosi.

SOVITUS: ryhmäopetusta tai yhden lukuvuoden ajan henkilökohtaista ohjausta eri kokoonpanoille tehtävästä sovittamisesta, 1 suoritusmerkintä / lukuvuosi; laskennallinen laajuus 22,67-56,78 tuntia / lukuvuosi.

*suoritusmerkintöjen kerralla saavutettava määrä, päättötodistuksen tavoitteena vähintään viisi suoritusmerkintää valituista osa-alueista

14.3.3. Arviointimenetelmät syventävissä opinnoissa

Syventävissä opinnoissa arviointi suoritetaan pääsääntöisesti jatkuvan palautteenannon keinoin. Palautetta opinnoista annetaan pääosin oman solistisen opettajan toimesta, sekä musiikin hahmotusaineen opettajan, sekä yhteissoiton ohjaajan toimesta. Itsearviointi on syventävien opintojen aikana keskeinen työtapa, ja itsearviointiin ohjaamisen tulee olla hyvin ratkaisukeskeistä ja rakentavaa. Syventävissä opinnoissa harjoitellaan myös vertaisarviointia, mutta keskittyen rakentavan ja kannustavan palautteen antamiseen.

Syventävien opintojen arviointi toteutetaan lopputyöstä ja aktiivisuudesta ja syventymisestä opintoihin. Arvioinnissa huomioidaan opintokokonaisuuden aikana tapahtunut kehitys tulkinnallisissa ja teknisissä taidoissa sekä aktiivisuus opinnoissa. Mikäli oppilas on suorittanut syventävien opintojen sisältöjä jo aikaisemmin, huomioidaan ne osaksi opintoja riippumatta suorituksen ajankohdasta.

Hahmotusopintojen osalta sanallinen arviointi pohjaa opintosuorituksiin ja opinnäytteisiin, painottaen kuitenkin oppilaan osoittamaa kokonaiskehitystä ja aktiivisuutta opinnoissa.

Lopputyön arvioi neljä pedagogia, joiden erityisosaaminen on lähimpänä lopputyön sisältöä. Neljästä pedagogista yksi on oppilaan oma ohjaaja tai opettaja. Mikäli tarpeen, voidaan arvioinnissa käyttää myös oppilaitoksen ulkopuolista henkilöä/taiteilijaa, jolla on lopputyön erityisalueen ammattiosaamista.

14.4. Aikuisten musiikin opetus

Aikuisten opetuksessa noudatetaan musiikin laajan oppimäärän tavoitteita ja sisältöjä. Aikuisten opiskeluaikaa saatetaan rajata, mikäli samaan oppiaineeseen (solistiseen instrumenttiin) hakevia lapsia tai nuoria on jonossa.

14.5. Työtavat musiikin opetuksessa

Musiikin laajan oppimäärän opinnoissa painottuu ensisijaisena oppilaan henkilökohtainen ohjaus lähiopetuksena. Oppilaalle tarjotaan myös mahdollisuus monimuotoiseen yhteistoiminnalliseen musiikin tekemiseen ja opiskeluun. Tavoitteisiin perustuvat ja oppilaan oppimista edistävät työtavat vahvistavat oppilaan motivaatiota ja itseohjautuvuutta. Koulutuksen järjestäjä ja opettajat huolehtivat yhdessä opiskeluympäristöjen kehittämisestä siten, että monipuolinen työskentely

ja työtapojen käyttö opetuksessa on mahdollista. Työtapojen monipuolisuutta edistetään muun muassa hyödyntämällä käytettävissä olevaa teknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla.

14.6. Oppimisen arviointi musiikin opetuksessa

Oppimisen arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan musiikkiopintojen edistymistä. Myönteisessä hengessä annettava ohjaava palaute on olennainen osa musiikin oppimisprosessia ja opettamista. Sen tarkoituksena on ohjata oppilasta omien tavoitteiden asettamiseen ja tukea häntä niiden saavuttamisessa. Arvioinnissa ja palautteen antamisessa otetaan huomioon oppilaan hyvän itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen. Arviointi kohdistuu ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen, ei oppilaan esimerkiksi oppilaan persoonaan tai ominaisuuksiin. Monipuoliseen jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja ja ohjausta itsearviointiin ja vertaisarviointiin.

Musiikin laajan oppimäärän arvioinnin kohteita ovat

- esittäminen ja ilmaiseminen
- oppimaan oppiminen ja harjoittelu
- kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen
- säveltäminen ja improvisointi.

Perusopinnoissa oppimisen arviointi painottuu jatkuvan palautteen antamiseen siten, että se edistää asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaan itsearviointitaitojen vahvistaminen tukee tätä tehtävää.

Syventävissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan oppilaan taitojen syvenemistä opintojen painottumisen ja lopputyön mukaisesti. Syventävien opintojen aikana ja lopputyön toteutuksessa hyödynnetään itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan lopputyölleen asettamat tavoitteet.

14.7. Kouluorkesteritoiminta

Musiikkiopistossa tapahtuvan opetustoiminnan lisäksi valmentavaa ryhmäopetusta annetaan kouluorkesteritoiminnan muodossa yhteistyössä toimialueen kuntien koulujen kanssa. Kouluorkesteritoiminnan järjestämiseen vaikuttavat toimipaikkakunnan taloudelliset resurssit sekä opetuksen järjestelymahdollisuudet. Kouluorkesteritoiminta sisältää alakoululuokan saman ikätason oppilaiden sijoittamisen samaan ryhmään yhteisorkesteriksi (yksi viikkotunti, kaksi pedagogia) sekä soitinkohtaisiin pienryhmiin (yksi viikkotunti, yksi pedagogi/pienryhmä). Kouluorkesteritoimintaan osallistuville lapsille ei tule lukukausi-, soitinvuokra- tai materiaalimaksuja.

14.8. Valinnaisaineopetus peruskoulussa

Musiikkiopisto voi tarjota musiikin laajan oppimäärän opetusta valinnaisaineopetuksena yhteistyössä toimipaikkakunnan ala- tai yläkoulun kanssa. Valinnaisaineoppilaan opetus on laajan oppimäärän opetuksen mukaisesti yksilöopetusta pääainesoittimessa. Tarvittaessa ryhmäopintojen (kuten musiikin hahmotusaineopintojen) aloittamista voidaan siirtää, mikäli niiden ajankohta on vaikeaa sijoittaa esimerkiksi oppilaan koulupäivä huomioiden. Valinnaisaineopetuksen tavoitteet ja sisällöt vastaavat muutoin laajan oppimäärän toimintaa.

Valinnaisaineoppilaalle ei tule lukukausi-, soitinvuokra- tai materiaalikustannuksia. Musiikkiopisto kantaa lukukausimaksun ja soitinvuokran kustannukset, ja oppilaan peruskoulu materiaalikustannukset.

14.9. Lisäopinnot

Musiikkiopiston syventävät opinnot suorittaneella on mahdollisuus hakea opinto-oikeutta lisäopintoihin musiikkiopiston rehtorilta. Opinto-oikeus voidaan myöntää harkinnan mukaan, edellyttäen, että kyseiseen solistiseen aineeseen tai hahmotusaineeseen on vapaa opintopaikka, johon ei ole hakijoita. Orkesterisoitinten osalta voidaan edellyttää osallistumista orkesteri- tai yhtyesoittoon samassa toimipisteessä.

Henkilökohtaisen opetustunnin kesto määräytyy välille 30-60 minuuttia riippuen käytettävissä olevista resursseista kyseisen oppiaineen osalta.